

การบริหารงานวิชาการ: กรณีศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
วิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
Academic Administration: Educational Case Study in Development of
Instructions for the ASEAN Studies Subject by an Inquiry Process Model

ธดา สิทธิธาดา¹
THADA SITHTHADA

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 2) เพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และ 3) เพื่อนำเสนอองค์ความรู้หลักการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ วิธีการดำเนินการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า องค์ความรู้หลักการบริหารงานวิชาการมี 10 หลักการ ได้แก่ 1) หลักความรับผิดชอบเชิงวิชาการ 2) หลักการบริหารการปฏิบัติงาน 3) หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 4) หลักการพัฒนาตนเอง 5) หลักการสืบเสาะหาความรู้ 6) หลักการใช้เทคโนโลยี 7) หลักการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร 8) หลักการพัฒนางานวิจัยชั้นเรียน 9) หลักการส่งเสริมค่านิยมขององค์กร และ 10) หลักการเป็นพลเมืองอาเซียน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ/ รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้/ อาเซียนศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study 1) The academic administration educational: case study in development of instructions for the ASEAN studies subject by an inquiry process model. 2) To analyze the students' educational achievement in the ASEAN studies subject by an inquiry process model. and 3) To present the knowledge of the principles of academic administration in the development of instructions for the ASEAN studies subject by an inquiry process model. The research methodology includes interviews with experts in educational administration, analysis the students' educational achievement and focus group. The findings were 10 principles of academic administration as follows: 1) Academic responsibility 2) Operational management 3) Participation in academic management 4) Self-development 5) Inquiry-Based Learning 6) Use of technology

¹ อาจารย์ ดร. ผู้รับผิดชอบหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

7) Curriculum quality development 8) Developing classroom research 9) Promotion of corporate values and 10) ASEAN citizenship.

Keywords: Academic Administration/ Inquiry Process Model/ ASEAN Studies

บทนำ

ในช่วงระยะเวลา 50 กว่าปีที่ผ่านมา ประเด็นการรวมกลุ่มการพัฒนาในระดับภูมิภาคโลกภายใต้ชื่อ “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN)” หรือสมาคมอาเซียน ยังคงมีการพัฒนาความร่วมมืออย่างต่อเนื่องจากวันที่ก่อตั้งเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2510 จนถึงปัจจุบัน โดยขณะนี้สมาชิกทั้ง 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา และจากความร่วมมือครั้งยิ่งใหญ่เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ที่ผ่านมา ที่ได้จัดตั้ง “ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)” โดยถือว่าเป็นเป้าหมายร่วมในการก่อตั้งประชาคมอาเซียน ได้แก่ 1) ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) 2) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) และ 3) ความร่วมมือด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) จึงเป็นประเด็นที่ทำให้ทุกประเทศสมาชิกต่างขับเคลื่อนในการปรับโครงสร้างภายในประเทศให้สามารถรองรับข้อตกลงต่าง ๆ และให้สอดคล้องกันเพื่อดำเนินการไปสู่เป้าหมายที่อาเซียนตั้งไว้ ในส่วนของประเทศไทยมีความตื่นตัวเป็นอย่างมากในทุกภาคส่วนโดยเฉพาะในเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนชาวไทยมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องอาเซียนโดยเริ่มบูรณาการการจัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึง

ระดับอุดมศึกษาโดยการสอดแทรกเนื้อหาเข้าไปในสาระวิชาต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ในเรื่องข้อมูลพื้นฐานทั้ง 10 ประเทศสมาชิกอาเซียน โดยในส่วนของการศึกษาในระดับอุดมศึกษามีหลายสถาบันได้เปิดสอนรายวิชาอาเซียนศึกษา (ASEAN Studies) โดยบางสถาบันจัดเป็นวิชาเลือกหรือจัดอยู่ในรายวิชาการศึกษาทั่วไป ทั้งนี้ เพื่อให้นักศึกษาคำนึงถึงการเป็นพลเมืองอาเซียน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการ “บริการงานวิชาการเพื่อจัดอัตรากำลังครูผู้สอนให้มีความรู้พื้นฐานด้านอาเซียนศึกษา” โดยเน้นเทคนิควิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของนักศึกษา ซึ่งเป็นการสร้างองค์ความรู้ด้านการบริหารจัดการศึกษาเพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และที่สำคัญการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอาเซียนศึกษาเป็นวิชาที่น่าสนใจซึ่งบางสถาบันเพิ่งเปิดสอน ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนจึงต้องมีการทบทวนวิจัยควบคู่กันไปด้วยเพื่อให้เกิดคุณภาพและสามารถที่จะค้นหากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษา เช่น ในกรณีนักศึกษาบางคนไม่ทราบข้อมูลใด ๆ เกี่ยวกับอาเซียนเลย หรืออาจมีความรู้อยู่บ้างแต่ควรเพิ่มเติมความรู้ได้อีก ดังนั้น “การบริหารงานวิชาการในการจัดการเรียนการสอน” จึงต้องคิดค้นวิธีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ให้ก้าวทันเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
2. เพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
3. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้หลักการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ตำรา วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary study) เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ในการนี้ผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยง หรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และกรอบแนวคิดในการวิจัย และเป็นข้อมูลที่มีส่วนสัมพันธ์กับบทสัมภาษณ์ เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (semi-structured interview) เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา จำนวน 5 ท่านในเรื่อง การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทำการศึกษาวิจัยชั้นเรียน (classroom research) เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ โดยประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาในรายวิชาอาเซียนศึกษา กลุ่มวิชาอาเซียนศึกษา คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

ปีการศึกษา 2560-2561 จำนวน 1,499 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการประมาณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970, p. 607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบทดสอบแบบอัตนัยแบบฝึกหัดที่ใช้ทดสอบหลังการจัดการเรียนการสอน 2) ข้อสอบกลางภาค และ 3) ข้อสอบปลายภาค 4) แฟ้มสะสมผลงาน 5) แบบสังเกตของผู้สอน 6) แบบประเมินตนเอง 7) แบบประเมินผลการประชุม โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำผลการศึกษามาสร้างเครื่องมือภายใต้การสังเกตสำรวจภูมิหลังความรู้ของนักศึกษาในระยะเริ่มทำการวิจัย

ขั้นที่ 2 ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาด้วยการปรึกษาอาจารย์ในกลุ่มวิชาและอาจารย์ผู้สอนในรายวิชาการศึกษาทั่วไป รวมถึงสำรวจบริบทของนักศึกษาเป็นระยะ ๆ แล้วนำมาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ขั้นที่ 3 นำผลการสังเกต สำรวจ และปัญหาที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนมาวิเคราะห์พร้อมสร้างแบบทดสอบแบบอัตนัย ข้อสอบกลางภาค และข้อสอบปลายภาค เพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่ได้รับการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสังเกตพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของนักศึกษาและความถูกต้องเชิงเนื้อหาในการทำข้อสอบ ซึ่งการวิจัยที่นำผลมาวิเคราะห์เป็นกรณีศึกษานี้เป็นวิจัยชั้นเรียน คือ การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ผู้วิจัยออกแบบการวิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าร้อยละของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือระดับเกรดของนักศึกษา

ตอนที่ 3 วิเคราะห์องค์ความรู้หลักการการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ โดยการสนทนากลุ่ม (focus group) ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา จำนวน 6 ท่าน เพื่อมุ่งเป้าสนทนาถึงองค์ความรู้หลักการการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ มีขั้นตอน 4 ขั้นตอน ต่อไปนี้

1) การวางแผน (Plan) การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การบริหารจัดการกำลังคนหรือการจัดอัตรากำลังผู้สอนที่มีศักยภาพด้านอาเซียนศึกษา จัดประชุมชี้แจงวิธีทำงานร่วมกัน กำหนดตารางกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนในแต่ละภาคเรียนที่ชัดเจน รวมถึงการแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานของสาขาวิชาเพื่อกำหนดความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงาน

2) การนำแผนไปปฏิบัติ (Do) การนำแผนเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การสืบเสาะหาความรู้ในข้อมูลเชิงลึก ส่งเสริมการเรียนรู้อย่างอิสระโดยให้ผู้เรียนมีโอกาสมากมายในการศึกษาด้วยตนเอง รวมถึงการศึกษาจากวรรณกรรม หนังสือ ตำรา งานวิจัย และสื่อจากแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการ

เรียนการสอนควบคู่กับการสังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

3) การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check) เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การตรวจสอบแผนการสอนจากผู้เชี่ยวชาญ เพิ่มวิธีการจัดการเรียนการสอนที่น่าสนใจ และมีการตั้งคณะกรรมการทวนสอบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา

4) การปรับปรุงและการพัฒนา (Act) การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ดูภาพรวมความก้าวหน้าของนักเรียนในงานที่ได้รับมอบหมาย การสืบเสาะหาความรู้และการเข้าถึงข้อมูลเชิงลึกอย่างรวดเร็วเกี่ยวกับวิธีการทำงานของผู้สอนและผู้เรียน

2. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาจำนวน 306 คน พบว่า นักศึกษาได้เกรด A มีจำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 นักศึกษาได้เกรด B+ มีจำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 28.43 นักศึกษาได้เกรด B มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.14 นักศึกษาได้เกรด C+ มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.86 นักศึกษาได้เกรด C มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.65 และไม่มีนักศึกษาค้นคว้าได้น้อยกว่านี้ ยกเว้นในกรณีนักศึกษาที่มีชื่อลงทะเบียนแต่ไม่มาเรียน ซึ่งจะได้ E มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 7.84 รวมถึงนักศึกษาที่ได้ IP หมายถึง ขาดสอบปลายภาคจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 4.25 และนักศึกษาที่ได้ W หมายถึง ทำเรื่องหยุดพักการเรียนในรายวิชาอาเซียนศึกษาจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.33 ซึ่งหลักเกณฑ์การให้คะแนนเป็นไปตามระเบียบและข้อกำหนดของมหาวิทยาลัย

3. ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอองค์ความรู้หลักการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษา โดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ พบว่า องค์ความรู้หลักการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 10 หลักการ ได้แก่

1) หลักความรับผิดชอบเชิงวิชาการ ให้เข้าใจวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการศึกษา รับทราบระเบียบข้อบังคับตามนโยบายของมหาวิทยาลัย และ รายงานข้อมูลการจัดการเรียนการสอนอย่างเที่ยงตรง

2) หลักการบริหารการปฏิบัติงาน ปฏิบัติตามงานสอนอย่างเคร่งครัดให้ตรงตามขอบเขตและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การตรงต่อเวลา และการทำงานด้วยจิตวิญญาณความเป็นครูโดยเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

3) หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ การให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา การเข้าร่วมประชุมต่าง ๆ ตามวาระ และการทำงานเป็นทีมที่ต้องมีส่วนรับผิดชอบร่วมกันอย่างสม่ำเสมอ

4) หลักการพัฒนาตนเอง ผู้สอนในฐานะนักบริหารการศึกษาจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพอยู่เสมอด้วยการสืบเสาะหาความรู้เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การเข้าอบรมเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ เพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถ

5) หลักการสืบเสาะหาความรู้ การบริหารจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญในประเด็นการสืบค้นเพื่อพัฒนาคิดเชิงวิเคราะห์เชิงสาเหตุและผลลัพธ์ที่แท้จริงเพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญหลายรูปแบบ

6) หลักการใช้เทคโนโลยี การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนมีหลากหลายรูปแบบซึ่งในปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการ

บริหารจัดการศึกษา จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ผู้บริหารการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาจำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ให้ก้าวทันเทคโนโลยีที่ล้ำหน้าอย่างรวดเร็ว ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

7) หลักการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร เพื่อให้เข้ากับบริบทสังคมไทยและสังคมโลก การพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนให้ทันสมัยตามเวลาที่กำหนดทำให้การจัดการศึกษามีความครอบคลุมด้านเนื้อหาอย่างมีประสิทธิภาพ

8) หลักการพัฒนางานวิจัยชั้นเรียน ในการบริหารจัดการศึกษาในส่วนของการทำงานวิจัยชั้นเรียนเป็นเรื่องสำคัญ ควรมีการระบุประเด็นปัญหาหรือจุดประกายงานวิจัยชั้นเรียนอย่างสร้างสรรค์เพื่อนำผลการวิจัยมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

9) หลักการส่งเสริมค่านิยมขององค์กร การจัดการศึกษามีส่วนช่วยในการส่งเสริมความรู้สึกนึกคิดของทุกคนให้พัฒนาไปในแนวทางที่ถูกที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมให้ทุกคนยึดมั่นในค่านิยมหลักของมหาวิทยาลัยจะทำให้เกิดคุณค่าที่ดีต่อสังคมอีกด้วย

10) หลักการเป็นพลเมืองอาเซียน เมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนแล้วนั้นทุกประเทศจะยึดตามคำขวัญของอาเซียนที่ว่า “One Vision, One Identity, One Community.” หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” การบริหารจัดการเรียนรู้จึงต้องมีการรับที่หลากหลาย เช่น การพัฒนาการใช้ภาษาอังกฤษ หรือภาษาที่ 3 ตามภาษาที่ใช้ในประเทศสมาชิกอาเซียน รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างซึ่งถือว่าการเพิ่มคุณค่าทางการเรียนรู้ที่สำคัญ

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

จากภาพรวมการศึกษาวิจัย การบริหารงานวิชาการ: กรณีศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียน

การสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ พบว่า การบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ทั้ง 4 ขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางทฤษฎีการบริหาร คือ “วงจรคุณภาพเดมมิง” หรือ “Deming Cycle”(Quality Improvement Secretariat, 2017, p. 29) ในขั้นตอน “PDCA” (Plan-Do-Check-Act) ซึ่งเป็นที่ยอมรับทางการบริการและยังคงนำมาใช้ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องในเรื่องของการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพของทุกองค์กรและเป็นรากฐานของการบริหารคุณภาพโดยรวมหรือที่เรียกว่า “TQM” (Total Quality Management) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ยอดเยี่ยมที่จะช่วยให้ทีมงานอยู่ในแนวเดียวกัน เพื่อช่วยจัดระเบียบความคิดและการกระทำ บ่อยครั้งที่หลายทีมมักจะค้นหาจุดเริ่มต้นของการทำงานเป็นทีมไม่ได้และมีความรู้เพียงเล็กน้อยหรือไม่รู้เลยเกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพ ซึ่งวงจร “PDCA” สามารถช่วยได้ วัฏจักร “PDCA” ดูเหมือนจะเข้าใจง่ายแต่มีหลายขั้นตอนที่ละเอียดอ่อนซึ่งจะครอบคลุมคุณภาพทั้งในเรื่องของ 1) การวางแผน 2) การนำแผนไปปฏิบัติ 3) ตรวจสอบการดำเนินการ และ 4) การปรับปรุงและพัฒนาเพื่อการบริหารงานที่มีคุณภาพโดยรวม

2. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์จากการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ จากภาพรวมผู้เรียนได้รับการพัฒนาการองค์ความรู้ในการเรียนการสอนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยผู้เรียนมีทักษะการค้นคว้า การแสวงหาความรู้ เป็นทักษะ

พื้นฐานที่สำคัญยิ่งที่จะนำผู้เรียนไปสู่การค้นพบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เป็นเสมือนกลไกที่จะนำผู้เรียนสู่โลกแห่งการเรียนรู้ จึงเป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญและจำเป็นที่สถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องต้องฝึกฝนให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การมีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียน “ค้นพบ” ข้อมูล และสามารถจัดระบบความหมายข้อมูลของตนเอง ผู้ต้องฝึกทักษะและกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ให้กับผู้เรียนก่อนให้เขาสืบค้นข้อความรู้ หัวข้อหรือปัญหาที่ผู้สอนเลือกให้ผู้เรียนศึกษาควรสัมพันธ์กับหลักสูตรและสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียน โดยผู้สอนจะต้องตระหนักเสมอว่าต้องเน้นที่ “กระบวนการจัดการเรียนรู้” มากกว่า “ผลที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้” โดยมีขั้นตอนกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ ดังนี้

- 1) การสร้างความสนใจ
- 2) การสำรวจและค้นหา
- 3) การอธิบายและลงข้อสรุป
- 4) การขยายความรู้
- 5) การวัดและประเมินผล และดำเนินการตามแนวคิดกระบวนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ในทัศนะของทิศนา ขัมมณี (2550, หน้า 141) อธิบายว่าแนวคิดนี้เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการ โดยใช้คำว่า การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบเสาะหาความรู้จากแหล่งต่างๆ สามารถนำผู้เรียนไปสู่การค้นพบข้อความรู้ใหม่ ๆ ได้ รวมถึงการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ในด้านการสืบค้นหาแหล่งความรู้ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูลการอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการอย่างมีวิจารณญาณ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น และทิศนา ขัมมณี (2545, หน้า 3) ยังได้กล่าวไว้ถึงวิธีการจัดการเรียน

การสอนไว้ว่า “เคยถามผู้สอนและนิสิตนักศึกษา ฝึกหัดผู้สอนจำนวนมากว่า วิธีสอนมีกี่วิธี อะไรบ้าง ปรากฏว่า ได้รับคำตอบที่พอจะ ประมวลได้ หลากหลายวิธี เช่น วิธีสอนแบบบรรยาย วิธีสอนแบบ สาธิต วิธีสอนแบบทดลอง วิธีสอนแบบโครงการ วิธีสืบเสาะหาความรู้ (ตรงกับวิจัยในครั้งนี้) วิธีสอน แบบเอกัตภาพ วิธีสอนแบบจุลภาค วิธีสอนแบบเป็น คณะ วิธีสอนแบบอนุমান วิธีสอนแบบโปรแกรม วิธีสอนแบบอภิปราย วิธีสอนแบบใช้สถานการณ์จำลอง วิธีสอนแบบใช้บทบาทสมมุติ วิธีสอนแบบใช้กรณี ตัวอย่าง เป็นต้น โดยผู้สอนสามารถนำเอาหลักการหรือ วิธีการสอนดังกล่าวมาจัดการเรียนการสอนให้ เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนและที่สำคัญผู้สอนต้องมี แบบทดสอบ การวัดผล และการประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพด้วย “การทดสอบ” “การวัดผล” และ “การประเมินผล” โดยวิธีการจัดการเรียนการสอน ดังกล่าวต้องสามารถสนับสนุนการเรียนรู้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Simone Kopeinik และคณะ (2562) เรื่อง การสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันด้วยให้คำอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมถึง การศึกษาในโลกแห่งความเป็นจริงในสืบเสาะ รายละเอียดเพิ่มเติมในชั้นเรียน พบว่า นำเสนอการ ประเมินผลการตรวจสอบโลกแห่งความจริง การประยุกต์ใช้คำอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมผู้แนะนำ เพราะการได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับผลของคำแนะนำ คำอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบ กระบวนการของกลุ่ม รวมถึงการประเมินประสิทธิภาพ ของวิธีแนะนำคำอธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมที่ เลียนแบบพฤติกรรมของมนุษย์โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กระบวนการจัดหมวดหมู่ของมนุษย์และการดึงข้อมูล ของคำจากหน่วยความจำ การติด คำอธิบาย รายละเอียดเพิ่มเติมส่วนบุคคล ซึ่งการเรียนรู้ใน ลักษณะดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นความสัมพันธ์ระหว่าง ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของบุคคลและการพัฒนา

คำศัพท์ทั่วไปในการเรียนรู้แบบกลุ่มหรือการก้าวไปสู่ การทำงานเป็นทีมในอนาคต และจากงานวิจัยเรื่อง ผลของจัดการเรียนการสอนแบบมีผู้ชี้แนวทางที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความเข้าใจธรรมชาติของ วิทยาศาสตร์ในวิชาชีววิทยาสิ่งแวดล้อม โดย Ahmad Sharif Ahmad Hasan (2562) พบว่า การมีผู้สอนหรือ ผู้ชี้แนวทางเพียงอย่างเดียวไม่น่าเพียงพอในการพัฒนา มุมมองที่เพียงพอของการจัดการเรียนการสอน วิทยาศาสตร์ในนักเรียน แม้ว่าการกิจกรรมสอบถาม รายละเอียดเพิ่มเติมให้โอกาสสำหรับนักเรียนในการ ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่ผลิตความรู้ ทางวิทยาศาสตร์ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ไม่ได้บอก นักเรียนได้ครอบคลุมถึงเนื้อหาโดยรวม จึงจำเป็นต้อง มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายรวม ด้วยเพื่อการค้นพบองค์ความรู้ได้มากขึ้นแต่การมีผู้รู้ ชี้แนวทางเปรียบเสมือนยานพาหนะถ่ายทอดความรู้ ให้กับนักเรียนได้อีกรูปแบบหนึ่งแต่ยังคงต้องมีรูปแบบ อื่นเพื่อเป็นทางเลือกให้กับผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น ในภาพรวมงานวิจัยการบริหารงานวิชาการ: กรณีศึกษาพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียน ศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ เป็นการสังเคราะห์ผลจากงานวิจัยชั้นเรียนร่วมด้วย แต่เมื่อนำเข้ามาในมุมมองการบริหารงานวิชาการจาก กรณีศึกษาเป็นสรุปองค์ความรู้จึงสามารถนำมา ประยุกต์ใช้ร่วมกับผลการวิจัยในระยะต่อมา ในงานวิจัย เรื่อง การอ่านและการพัฒนาความเข้าใจ ทางสังคมที่ผลกระทบสำหรับห้องเรียนความรู้ของ Stephanie Kozak and Holly Recchia (2562) พบว่า ในทางวิชาการแสดงให้เห็นว่าการอ่านไม่เพียงแต่มี ประโยชน์ทางปัญญา แต่ยังเชื่อมโยงกับทักษะพื้นฐาน ความเข้าใจทางสังคม ครูอาจกระตุ้นหรือรื้อฟื้นเป็นพิเศษใน การทำกิจกรรมเหล่านี้ เพราะในห้องเรียนนักเรียนไม่ ควรมีส่วนร่วมกดดัน ผู้สอนควรจัดกิจกรรมที่สนุกให้ทุก คนมีส่วนร่วมและสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน

เพื่อเป็นการส่งเสริมให้รักการอ่าน ซึ่งการอ่านถือเป็นการสืบเสาะหาความรู้วิธีการหนึ่ง สอดคล้องกับข้อค้นพบงานวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพเพื่ออำนวยความสะดวกในการยอมรับของครูของเกมดิจิทัลเชิงโต้ตอบที่สมจริงสำหรับการเรียนรู้ในห้องเรียนของ Colleen Stieler-Hunt and Christian Jones (2562) พบว่า การสนับสนุนเกมดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบเพื่อการเรียนรู้และการศึกษาจะไม่เกิดขึ้นจนกว่าครูทุกคนจะรู้สึกสบายใจและกระตือรือร้นที่จะยอมรับความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสามารถช่วยสร้างขีดความสามารถของกลุ่มครูเพื่อใช้เกมดิจิทัลในห้องเรียนเนื่องจากรูปแบบนี้สืบเนื่องมาจากการปฏิบัติที่มีอยู่ของนักการศึกษา 13 คน ที่ได้รับเชิญจากนักวิจัยทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างว่าควรมีการปรับการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบที่ทันสมัยโดยใช้นวัตกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนแบบแนวทางเดียวที่ขาดการบูรณาการ ดังนั้น ผู้สอนควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการสืบเสาะหาความรู้เกี่ยวกับการกำหนดแนวทางการวางแผนการสอนที่ครอบคลุมบริบทท่ามกลางการแปลงเปลี่ยนของสังคมในยุคปัจจุบัน

3. การนำเสนอองค์ความรู้ด้านหลักการบริหารงานวิชาการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาอาเซียนศึกษาโดยใช้รูปแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ พบว่า องค์ความรู้หลักการบริหารงานวิชาการประกอบด้วย 10 หลักการ ได้แก่ 1) หลักการรับผิดชอบเชิงวิชาการ 2) หลักการบริหารการปฏิบัติงาน 3) หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 4) หลักการพัฒนาตนเอง 5) หลักการสืบเสาะหาความรู้ 6) หลักการใช้เทคโนโลยี 7) หลักการพัฒนาคุณภาพหลักสูตร 8) หลักการพัฒนางานวิจัยชั้นเรียน

9) หลักการส่งเสริมค่านิยมขององค์กร และ 10) หลักการเป็นพลเมืองอาเซียน ซึ่งทั้ง 10 หลักการเป็นผลจากการสนทนากลุ่มของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับ Sheying Chen (2009, p 7) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการ: ภารกิจเพื่อการจัดการที่ดีและความเป็นผู้นำในระดับอุดมศึกษา พบว่า หลักการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ มีความสำคัญในการบริหารงานวิชาการเป็นอย่างมาก และ G.K.Viju และคณะ (2016, p. 379-380) ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารเชิงคุณภาพไปใช้กับประสิทธิภาพของผลการเรียนในระดับอุดมศึกษาได้กล่าวสรุปความสำคัญของหลักการบริหารด้านการจัดการเรียนการสอนที่ต้องเกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไปที่น่าสนใจ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของนักศึกษาในระดับต่าง ๆ หรือในสังกัดที่ผู้วิจัยสนใจ

2. การบริหารงานวิชาการในทศวรรษที่ 21 ของผู้บริหารการศึกษาในสังกัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

โดยแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะช่วยทำให้เกิดการบริหารวิชาการเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้ต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กรต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา

รายการอ้างอิง

- ทิตานา แชมมณี. (2545). 14 วิธีสอนสำหรับผู้สอนมืออาชีพ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: บริษัท เท็กซ์ แอนด์
เจอร์นัล พับลิเคชั่น.

_____. (2550). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ด่านสุธาทวิพการพิมพ์.

Ahmad Sharif Ahmad Hasan (2012). **The Effects of Guided Inquiry Instruction on Students' Achievement and Understanding of the Nature of Science in Environmental Biology Course**. Retrieved February 28, 2013 from <https://pdfs.semanticscholar.org/7987/4906ec462c4b356b284f2ccb0dac8caa069a.pdf>

Colleen Stieler-Hunt and Christian Jones (2019). **A professional development model to facilitate teacher adoption of interactive, immersive digital games for classroom learning.** Retrieved July 28, 2019 from <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.1111/bjet.12679>

G.K.Viju et al. (2016). **Implementing Quality Management Methodology on the Efficiency of Academic Performance in Higher Educational Sectors**. Retrieved July 28, 2019 from <https://www.irjet.net/archives/V3/i11/IRJET-V3I1167.pdf>

Krejcie, R. V., & Morgan, D W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**, 30, 607-610.

Quality Improvement Secretariat (QIS), Health Economics Unit, Health Services Division, Ministry of Health and Family Welfare. **PDCA manual for quality improvement**. Retrieved July 28, 2019 from http://qis.gov.bd/wp-content/uploads/2019/04/2019_02_07_1549518374_241pdca.pdf

Shaying Chen. (2009). **Academic Administration: A Quest for Better Management and Leadership in Higher Education**. Retrieved July 28, 2019 from https://www.researchgate.net/publication/298091829_Academic_Administration_A_Quest_for_Better_Management_and_Leadership_in_Higher_Education

Simone Kopeinik et al. (2019). **Supporting collaborative learning with tag recommendations: a real-world study in an inquiry-based classroom project.** (Online) Retrieved July 28, 2019 from <http://delivery.acm.org/10.1145/30330000/3027421/p409kopeinik.pdf?ip=1.46.64.35&id=3027421&acc=OA&key=4D4702B0C3E38B35%2E4D4702B0C3E38B35%2E4D4702B0C3E38B35%>

Stephanie Kozak and Holly Recchia (2018). **Reading and the Development of Social Understanding: Implications for the Literacy Classroom.** (Online) Retrieved July 28, 2019 from <http://giveabook.org.uk/wp-content/uploads/2019/06/Reading-and-the-Development-of-Social-Understanding-Implications-for-the-Literacy-Classroom-1.pdf>